

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

E. SHARPSTON

представено на 22 януари 2020 година¹

Дело C-634/18

Prokuratura Rejonowa w Słupsku
срещу
II

(Преюдициално запитване, отправено от Sąd Rejonowy w Słupsku (Полша))

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси —
Рамково решение 2004/757/ПВР — Минимални разпоредби относно съставните елементи на
наказуемите деяния и прилаганите наказания в областта на трафика на наркотици —
Приложно поле — Член 2, параграф 1, буква в) и член 4, параграф 2, буква а) —
Лично потребление — Големи количества наркотици — Принцип на законоустановеност на
престъпленията и наказанията“

1. *Nullum crimen nulla poena sine lege scripta, praevia, certa et stricta*. Тази пословица, изразяваща ясно правило и основен принцип, че както престъплението, така и наказанието трябва да бъдат определени със закон, все пак изисква тълкуване².

2. В настоящия случай Sąd Rejonowy w Słupsku — XIV Wydział Karny (Районен съд Слупск, XIV наказателно отделение, Полша) иска насоки относно тълкуването на Рамково решение 2004/757/ПВР на Съвета от 25 октомври 2004 година за установяване на минималните разпоредби относно съставните елементи на наказуемите деяния и прилаганите наказания в областта на трафика на наркотици³. По същество запитващата юрисдикция пита дали положение съгласно националното право, при което понятието „големи количества наркотици“, което води до по-тежко престъпление по член 4, параграф 2, буква а) от Рамково решение 2004/757, е определено не от националното законодателство, а от националните съдилища за всеки отделен случай, е съвместимо с това Рамково решение и принципа на законоустановеност на престъпленията и наказанията. За да отговори на този въпрос, Съдът ще трябва първо да разгледа въпроса дали е компетентен да отговаря на преюдициални въпроси по дела относно притежаването на наркотични вещества за лично потребление, което е изключено от приложното поле на Рамковото решение по силата на член 2, параграф 2 от него, както и въпроса дали Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) е приложима в този случай⁴.

¹ Език на оригиналния текст: английски.

² Вж. например заключението ми по дело ИК (изпълнение на допълнителна присъда) (C-551/18 PPU, EU:C:2018:890). Вж. също така заключението на покойния и уважаван мой колега генерален адвокат Bot по дело M.A.S. и M.B. (C-42/17, EU:C:2017:564, т. 74), в което напомня, че принципът на законоустановеност на престъплението и наказанието представлява един от главните принципи на съвременното наказателно право, изведен по-специално от италианския специалист по наказателно право Cesare Beccaria, който го е цитирал в известния си трактат „За престъпленията и наказанията“ (1764) и произведенията на Монтескьо (книга XI, глава VI от Британската конституция) 1748).

³ ОВ L 335, 2004 г., стр. 8; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 66.

⁴ ОВ C 303, 2007 г., стр. 1.

Правна уредба

Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи

3. Член 7, параграф 1 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), предвижда, че „[н]икой не може да бъде осъден за действие или бездействие, което в момента на неговото извършване не е било квалифицирано като престъпление по националното или международното право. Не може да бъде налагано наказание по-тежко от това, което е било предвидено за съответното престъпление в момента, когато то е било извършено“.

Правото на Съюза

Договорът за Европейския съюз

4. Член 31, параграф 1, буква д) от Договора за Европейския съюз, в редакцията му, приложима към момента на приемане на Рамково решение 2004/757, предвижда, че съвместното действие за съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси включва „постепенно приемане на мерки за установяване на минимални правила относно съставните елементи на престъпните деяния и на санкциите в областта на организираната престъпност, тероризма и движението на наркотични вещества“. Член 34, параграф 2, буква б) от Договора дава на Съвета, действащ единодушно по инициатива на която и да било държава членка или на Европейската комисия, компетентността да приема рамкови решения „за сближаването на законите и подзаконовите разпоредби на държавите членки. Рамковите решения са обвързващи за държавите членки по отношение на резултата, който трябва да бъде постигнат, но оставят на националните власти избора на формата и средствата. Тези решения нямат пряко действие“.

Хартата

5. Член 49 от Хартата отразява и разширява обхвата на член 7, параграф 1 от ЕКПЧ. Той предвижда, че:

„1. Никой не може да бъде осъден за действие или бездействие, което в момента на извършването му не е представлявало престъпление съгласно националното или международното право. По същия начин, не може да бъде налагано по-тежко наказание от това, което е било приложимо към момента на извършване на престъплението. Ако в по-късен момент след престъплението законът предвижда по-леко наказание, трябва да се приложи това наказание.

2. Настоящият член не засяга осъждането и наказанието на лице, виновно за действие или бездействие, което в момента на извършването му е било престъпление по смисъла на общите принципи, признати от всички народи.

[...]“.

6. Съгласно член 51, параграф 1 от Хартата нейните разпоредби „се отнасят за институциите, органите, службите и агенциите на Съюза [...] и за държавите членки, единствено когато те прилагат правото на [ЕС]“. Член 52, параграф 3 предвижда, че: „[Д]околкото настоящата Харта съдържа права, съответстващи на права, гарантирани от [ЕКПЧ], техният смисъл и обхват са същите като дадените им в [ЕКПЧ] [...]“.

Рамково решение 2004/757

7. Изложеното по-долу е посочено в съображенията на Рамково решение 2004/757. „Трафикът на наркотици представлява заплаха за здравето, сигурността и качеството на живот на гражданите на Европейския съюз, както и за законната стопанска дейност, стабилността и сигурността на държавите членки“⁵. „Необходимо е да се приемат минималните правила по отношение на съставните елементи на престъпленията с трафик на наркотици и прекурсори, които дават възможност за определяне на общия подход на равнище Европейски съюз в борбата с трафика на наркотици“⁶. Действията на ЕС следва да се съсредоточат „върху по-тежките престъпления в областта на упойващите вещества“, докато „[и]зключението, което се прави от приложното поле на [Рамково решение № 2004/757], за известно поведение, свързано с личната консумация, не е част от насоката на Съвета за начина, по който държавите членки смятат да третират тези други случаи в своето законодателство“⁷. „Предвидените от държавите членки санкции следва да са ефективни, съразмерни и възпиращи и да включват наказания лишаване от свобода. За определяне на равнището на наказанията следва да бъдат отчитани фактическите елементи, като количество и вид на наркотика, станал обект на трафик, фактът, че нарушението е или не е извършено в рамките на организираната престъпност“⁸. „Ефективността на полаганите усилия в борбата срещу трафика на наркотици зависи основно от сближаването на националните мерки за прилагане на разпоредбите на настоящото рамково решение“⁹.

8. Член 2 предвижда:

„1. Всяка държава членка предприема необходимите мерки, за да гарантира, че следните видове умислени деяния, когато са извършени неправомерно, са наказуеми:

- а) производството, получаването, добиването, подготовката, предлагането, пускането на пазара, разпространението, продажбата, доставянето, независимо при какви условия, дилърството, експедицията, транзитното изпращане, транспортирането или износьт на наркотици;
- б) отглеждането на мак за опиум, на кока или на канабис;
- в) притежаването или покупката на наркотици с цел упражняване на дейностите, изброени в буква а);
- г) производството, транспортирането, дистрибуцията на прекурсори, при които този, който се занимава с това, е наясно, че трябва да ги използва при или за незаконното получаване или производство на наркотици.

2. Описаните в параграф 1 деяния не се включват в приложното поле на настоящото рамково решение, когато са извършени изключително за лична облага на извършителите, така както е определена в националното законодателство“.

9. Член 4 гласи:

„1. Всяка държава членка предприема необходимите мерки, за да гарантира, че деянията по членове 2 и 3 се наказват с ефективни, съразмерни и възпиращи наказания.

⁵ Съображение 1.

⁶ Съображение 3.

⁷ Съображение 4.

⁸ Съображение 5.

⁹ Съображение 9.

Всяка държава членка предприема необходимите мерки, за да гарантира, че за престъпленията, посочени в член 2, се налага наказание лишаване от свобода най-малко от една до три години.

2. Всяка държава членка предприема необходимите мерки, за да гарантира, че за престъпленията, посочени в член 2, параграф 1, букви а), б) и в), се налага наказание лишаване от свобода най-малко от пет до десет години за всеки от следните случаи:

а) престъплението се отнася за големи количества наркотици;

[...]“.

Националното законодателство

10. Член 62 от Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Закон от 29 юли 2005 г. за борба с наркоманиите, наричан по-нататък „Законът за противодействие на наркоманиите“) гласи:

„1. Който в нарушение на закона притежава упойващи или психотропни вещества, се наказва с лишаване от свобода до три години.

2. Ако предметът на деянието по параграф 1 е значително количество упойващи или психотропни вещества, извършителят се наказва с лишаване от свобода от една до десет години“.

Фактите, производството и преюдициалните въпроси

11. Prokuratura Rejonowa w Słupsku (Районна прокуратура Слупск, Полша, наричана по-нататък „Prokuratura“) внася обвинителен акт срещу JI, inter alia за притежаването: а) на 7 ноември 2016 г. на значително количество психотропни вещества, а именно амфетамини с общо нетно тегло 10,73 грама, и упойващи вещества, а именно марихуана с общо тегло 16,07 грама, с което е извършил престъплението по член 62, параграф 2 от Закона за противодействие на наркоманиите; и б) на 28 ноември 2016 г. на упойващи вещества, а именно марихуана, с нетно тегло 2,00 грама, както и психотропни вещества, а именно амфетамини, с нетно тегло 0,49 грама, с което е извършил престъплението по член 62, параграф 1 от този закон.

12. Безспорно е, че JI е притежавал тези наркотични вещества за лична употреба. В хода на наказателното производство, последвало фактите, JI се признава за виновен за всички престъпления, за които е обвинен.

13. Sąd Rejonowy w Słupsku — XIV Wydział Karny (Районен съд Слупск, XIV наказателно отделение) изтъква, че Рамково решение 2004/757 не съдържа определение на понятието „големи количества наркотици“. В националното право също не се съдържа определение на понятието „значително количество“, използвано в член 62, параграф 2 от Закона за противодействие на наркоманиите. Запитващата юрисдикция посочва, че съдебната практика се е опитала да запълни тази празнота, установявайки съвкупност от критерии, чиято цел е да се определи дали количеството наркотици е „значително“, „незначително“ или „нормално“. Тези критерии са теглото (грамовете, килограми, тонове, количество дози), видът на упойващите вещества (разделение на наркотиците на „тежки“ и „леки“) и предназначението им (за търговски цели, за лична употреба). Понятието „значително количество“ обаче остава неясно и се определя по различен начин от различните национални съдилища. Запитващата юрисдикция дава няколко

примера за различно тълкуване на това понятие от национална съдебна практика¹⁰.

14. На тази основа запитващата юрисдикция изразява съмнения относно съвместимостта на тази съдебна практика с принципа на законоустановеност на престъпленията и наказанията, уреден в член 7 от ЕКПЧ. Тя отбелязва също, че обстоятелството, че понятието „големи количества наркотици“ не е дефинирано на равнището на Съюза, а е оставено на преценката на държавите членки, би могло да доведе до различно третиране на гражданите на Съюза в зависимост от държавата членка на тяхното пребиваване.

15. Запитващата юрисдикция посочва, че тези въпроси вече са били разгледани от Trybunał Konstytucyjny (Конституционен съд, Полша), който в решение от 14 февруари 2012 г. приема, че що се отнася до съставния елемент на нарушението, свързан с „значително количество“ вещество, член 62, параграф 2 от Закона за противодействие на наркоманиите е съвместим с полската конституция.

16. При тези обстоятелства запитващата юрисдикция задава на Съда следните въпроси:

- „1) Трябва ли нормата на правото на Съюза в член 4, параграф 2, буква а) във връзка с член 2, параграф 1, буква в) от [Рамково решение 2004/757] да се тълкува в смисъл, че допуска да се дава във всеки отделен случай тълкуване на понятието „значително количество наркотици“ като част от извършваната от националния съд индивидуална преценка, при положение че тази преценка не предполага да се приложи някакъв обективизиран критерий, и в частност не предполага да се установи, че извършителят притежава наркотици с цел упражняване на дейностите, посочени в член 4, параграф 2, буква а) от Рамковото решение, тоест с цел производство, предлагане, пускане на пазара, разпространение, дилърство и доставяне, независимо при какви условия?
- 2) Доколкото полският закон за противодействие на наркоманиите не съдържа точна формулировка какво е „значително количество наркотици“ и позволява това да се тълкува от решаващите състави по конкретните дела в рамките на т.нар. преценка на съда, може ли да се приеме, че средствата за съдебна защита, необходими за осигуряването на полезното действие и ефективността на нормите на правото на Съюза, съдържащи се в [Рамково решение 2004/757], и в частност в член 4, параграф 2, буква а) във връзка с член 2, параграф 1, буква в) от него, са достатъчни, за да осигурят на полските граждани ефективната защита, произтичаща от нормите на правото на Съюза, които установяват минималните разпоредби относно съставните елементи на наказуемите деяния и прилаганите наказания в областта на трафика на наркотици?
- 3) Съвместима ли е националната правна норма, съдържаща се в член 62, параграф 2 от Закона за противодействие на наркоманиите, с правото на Съюза, и в частност с [нормата на] член 4, параграф 2, буква а) във връзка с член 2, параграф 1, буква в) от [Рамково решение 2004/757], и ако е съвместима, възприетото от полските национални съдилища тълкуване на понятието за значително количество психотропни и упойващи вещества не е ли в противоречие с нормата на правото на Съюза, която предвижда да се носи по-тежка наказателната отговорност за престъплението, изразяващо се в притежаване на големи количества наркотици с цел упражняване на дейностите, посочени в член 2, параграф 1, буква в) от [Рамково решение 2004/757]?
- 4) Член 62, параграф 2 от Закона за противодействие на наркоманиите, който предвижда по-тежка наказателна отговорност за деянието, съставляващо притежаване на психотропни и упойващи вещества в значително количество по смисъла на възприетото от полските

¹⁰ Вж. също точка 76 и бележки под линия 45 и 46.

национални съдилища тълкуване, не е ли в противоречие с принципа на равенство и недопускане на дискриминация (член 14 [от ЕКПЧ], членове 20 и 21 [от Хартата] във връзка с член 6, параграф 1 [от Договора за Европейския съюз])?¹¹“.

17. Писмени становища представят Prokuratura, чешкото, нидерландското, полското, испанското и шведското правителство, както и Комисията. В съдебното заседание на 2 октомври 2019 г. Prokuratura, полското, испанското и шведското правителство, както и Комисията представят устните си становища.

Анализ

Компетентността на Съда

18. Prokuratura поддържа, че Съдът няма компетентност да отговори на преюдициалните въпроси, поставени от запитващата юрисдикция, тъй като те се отнасят до тълкуването на националното право, а именно член 62, параграф 2 от Закона за противодействие на наркоманиите и съвместимостта на тази разпоредба с Рамково решение 2004/757.

19. В това отношение съгласно установената съдебна практика по силата на член 267 ДФЕС Съдът не е компетентен да се произнася преюдициално относно тълкуването на норми, спадащи към вътрешното право. Компетентността на Съда е ограничена до разглеждането единствено на разпоредбите от правото на Съюза¹¹. Той все пак може да предостави на националната юрисдикция всички насоки за тълкуването на правото на Съюза, които могат да ѝ бъдат полезни, когато преценява действието на тези разпоредби от националното право. Освен това няма пречка този въпрос да бъде преформулиран от Съда, за да може на посочената юрисдикция да се предостави тълкуване на разпоредбите от правото на Съюза, което ще ѝ бъде полезно за решаване на спора, с който е сезирана¹².

20. В настоящия случай преюдициалните въпроси се отнасят до тълкуването на член 2, параграф 1, буква в) и на член 4, параграф 2, буква а), буква а) от Рамково решение 2004/757. Следва също да се анализира член 2, параграф 2 от него, за да се определи дали настоящото дело попада в обхвата на правото на Съюза. Следователно преюдициалните въпроси са *prima facie* допустими.

21. Комисията изтъква, че настоящото дело не попада в приложното поле на Рамково решение 2004/757. От фактите, така както са представени от запитващата юрисдикция, е видно, че II е притежавал наркотиците за лична употреба. Член 2, параграф 2 изключва такова поведение от приложното поле на Рамково решение 2004/757.

22. По време на съдебното заседание Prokuratura, както и полското, испанското и шведското правителство се съгласяват с тезата на Комисията.

23. Действително от текста на член 2, параграф 2 следва, че притежаването на наркотици „за лична облага“ не попада в приложното поле на Рамково решение 2004/757 и че националното право е това, което регламентира (и санкционира) подобно поведение. Както обаче пояснява съображение 4 от Рамковото решение, изключението, което се прави от приложното поле на Рамковото решение, за известно поведение, свързано с личната консумация, не е част от насоката на Съвета за начина, по който държавите членки смятат да третират тези други случаи в своето законодателство.

¹¹ Решение от 21 юли 2011 г., Fuchs и Köhler (C-159/10 и C-160/10, EU:C:2011:508, т. 30).

¹² Решение от 5 март 2009 г., Kattner Stahlbau (C-350/07, EU:C:2009:127, т. 24 и 25).

24. Така в съдебното заседание полското правителство обяснява, че Законът за противодействие на наркоманиите, който е транспонира Рамково решение 2004/757, *не* въвежда разграничение, за целите на инкриминиране на притежаването на наркотици, между притежаване за лична употреба и притежаване за други цели. Така в член 62, параграф 1 (притежаване на наркотици, наказуемо с лишаване от свобода до три години) и параграф 2 (притежаване на значително количество наркотици, наказуемо с лишаване от свобода за срок от една до десет години), притежаването на наркотици се инкриминира, *независимо* от целта му. Като третира притежаването на наркотици по този начин, член 62 от Закона за противодействие на наркоманиите надхвърля рамките на притежаването на наркотици по смисъла на член 2, параграф 1 от Рамковото решение и действително обхваща притежаването на наркотици, предназначени за лична облага.

25. Следователно предоставената от полското правителство информация потвърждава, че националното законодателство третира притежаването на наркотици за лична облага по същия начин като притежаване на наркотични вещества, свързани с трафик на наркотици, което се наказва по силата на член 2, параграф 1, буква в) от Рамково решение 2004/757¹³. Освен това съгласно полското право е възможно да се прекрати наказателното производство за притежание на наркотици за лична консумация само ако количеството на наркотиците е „незначително“.

26. Съгласно постоянната съдебна практика Съдът е компетентен да се произнесе по преюдициални запитвания относно разпоредби на правото на Съюза в случаи, в които фактите в разглежданото от националния съд производство не попадат пряко в приложното поле на правото на Съюза, но разпоредбите от правото на Съюза са станали приложими по силата на вътрешното право, в което възприетите за чисто вътрешни положения разрешения са в съответствие с тези в правото на Съюза¹⁴. В подобни случаи е налице несъмнен интерес на Съюза от еднакво тълкуване на възприетите въз основа на правото на Съюза разпоредби или понятия, независимо от изискванията за прилагането им, за да се избегнат последващи различия в тълкуването¹⁵.

27. При условие че националната юрисдикция извърши необходимата проверка на фактите, струва ми се, че тази съдебна практика се прилага в настоящия случай. Законът за противодействие на наркоманиите транспонира Рамково решение 2004/757 в националния правен ред. Член 62 от този закон прави приложим за ситуации, които иначе биха попаднали извън обхвата на Рамковото решение, същия подход като този, предвиден в правото на Съюза. По-конкретно член 62, параграф 2 от този закон третира престъпленията, включващи „значително количество упойващи или психотропни вещества“, като квалифицирани състави. По мое разбиране този термин представлява транспониране в националното право на понятието „големи количества наркотици“, съдържащо се в член 4, параграф 2, буква а) от Рамково решение 2004/757. Притежаването за лична употреба се определя и наказва по същия начин, както притежаването, което попада в приложното поле на член 2, параграф 1, буква в) от Рамковото решение.

13 Вж. Конвенцията на Организацията на обединените нации за борба срещу незаконния трафик на упойващи и психотропни вещества от 20 декември 1988 г. (*Treaty Series*, Vol. 1582, р. 95). Член 3, параграф 2 от нея гласи, че „[о]тчитайки своите конституционни принципи и основни положения на своята правна система, всяка страна взема такива мерки, които могат да бъдат необходими, за да признае за престъпление в съответствие с националното си законодателство, когато действието е извършено преднамерено, държането, закупуването и култивирането на упойващи или психотропни вещества за лична употреба в нарушение на разпоредбите на Конвенцията от 1961 г., изменената Конвенция от 1961 г. или Конвенцията от 1971 г.“. Както Съюзът, така и Полша са страни по тази конвенция.

14 Вж. в този смисъл решение от 15 ноември 2016 г., Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874, т. 53 и цитираната съдебна практика).

15 Решение от 14 март 2013 г., Allianz Hungária Biztosító и др. (C-32/11, EU:C:2013:160, т. 20 и цитираната съдебна практика).

28. Съставните елементи на тези престъпления са определени в Рамковото решение и следователно трябва да се тълкуват еднакво като понятия от правото на Съюза. Рамковото решение не определя понятието „големи количества наркотици“. Ето защо Съдът следва да даде необходимите насоки относно смисъла на това понятие в интерес на предотвратяването на последващи различия в тълкуването.

29. По-конкретно от постоянната практика на Съда следва, че задължителният характер на рамково решение води до задължение за националните органи, включително националните юрисдикции, да тълкуват националното право в съответствие с правото на Съюза. Следователно при прилагането на националното право тези юрисдикции, които трябва да го тълкуват, са длъжни да го правят, доколкото е възможно, с оглед на текста и целта на рамковото решение, за да се постигне търсеният с него резултат¹⁶.

30. В съдебното заседание испанското правителство изтъква, че понятието „големи количества наркотици“, съдържащо се в член 4, параграф 2, буква а) от Рамковото решение, е ирелевантно, когато притежаването на наркотични вещества е за лична употреба. В рамките на настоящото производство този довод следва да бъде отхвърлен. Това е така, тъй като националният законодател е решил да третира по един и същ начин притежаването на наркотични вещества за лична употреба и с цел трафик. В този смисъл тълкуването на това какво представлява „голямо количество наркотици“, е релевантно и в двата случая.

31. Испанското и шведското правителство поддържат, че принципите, установени в решение *Ullens de Schooten*¹⁷, не са приложими в конкретния случай, тъй като не следва да се дава еднакво тълкуване на понятията, които законодателят на Съюза не е искал да определи в контекста на рамково решение. Въпреки това принципът на еднакво тълкуване на правото на Съюза се прилага и по отношение на тълкуването на разпоредби на рамковите решения¹⁸. Когато разпоредба от правото на Съюза предоставя на държавите членки свобода на преценка за прилагането ѝ, надлежното и еднакво тълкуване на смисъла на тази разпоредба от правото на Съюза е основен предвестник за определяне на границите на тази свобода на преценка.

32. Във всеки случай установената съдебна практика е, че в рамките на сътрудничество между Съда и националните съдилища, установено от член 267 ДФЕС, само националният съд може да прецени — предвид особеностите на всяко дело — както необходимостта от преюдициално заключение, за да може да постанови решението си, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Следователно, доколкото въпросите, поставени от националните юрисдикции, се отнасят до тълкуването на разпоредба от правото на Съюза, Съдът по правило е длъжен да се произнесе¹⁹.

33. При тези условия смятам, че Съдът има компетентност да отговори на преюдициалните въпроси.

Приложимостта на Хартата

34. Запитващата юрисдикция задава въпроси относно тълкуването на няколко члена от Хартата, за да определи дали описаното от нея положение по националното право е съвместимо с правото на Съюза.

¹⁶ Решение на Съда от 29 юни 2017 г., *Popławski* (C-579/15, EU:C:2017:503, т. 31).

¹⁷ Решение от 15 ноември 2016 г. (C-268/15, EU:C:2016:874).

¹⁸ Вж. например решение от 24 май 2016 г., *Dworzecki* (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, т. 28 и 30).

¹⁹ Решение от 14 март 2013 г., *Allianz Hungária Biztosító* и др. (C-32/11, EU:C:2013:160, т. 19 и цитираната съдебна практика).

35. В писменото си становище Комисията изразява съмнения по въпроса дали в случая е приложима Хартата. Според нея член 62, параграф 2 от Закона за противодействие на наркоманиите не прилага правото на Съюза.

36. От член 51, параграф 1 следва ясно, че разпоредбите на Хартата се отнасят за държавите членки единствено когато те прилагат правото на Съюза.

37. От постоянната съдебна практика следва, че „основните права, гарантирани в правния ред на Съюза, трябва да се прилагат във всички случаи, уредени от правото на Съюза, но не и извън тези случаи. В тази връзка Съдът вече е припомнял, че не може да преценява с оглед на Хартата национална правна уредба, която не попада в обхвата на правото на Съюза. От друга страна, когато такава уредба попада в обхвата на посоченото право, във връзка с преюдициалното запитване Съдът трябва да даде всички насоки за тълкуване, необходими за преценката на националната юрисдикция относно това дали тази правна уредба е съобразена с основните права, чието спазване Съдът гарантира“. Съдът също така е посочил, че „[...] доколкото гарантираните от Хартата основни права трябва да се зачитат, когато националната правна уредба попада в приложното поле на правото на Съюза, не може да е налице положение, което се обхваща от това право, но при което посочените основни права са неприложими. Приложимостта на правото на Съюза включва приложимостта на основните права, гарантирани от Хартата“. „Когато обаче дадено правно положение не попада в приложното поле на правото на Съюза, Съдът няма компетентност да го разгледа и евентуално посочените разпоредби на Хартата сами по себе си не биха могли да учредят такава компетентност“²⁰. По този начин понятието за прилагане на правото на Съюза по смисъла на член 51 от Хартата „предполага съществуването на връзка между правния акт на Съюза и разглежданата национална мярка, надхвърляща сходството между разглежданите области или непрякото въздействие на една от областите върху другата“²¹.

38. Ясно е, че Съдът не може да се произнесе по тълкуването на Рамковото решение, без да вземе предвид Хартата, която е първично право на Съюза²². Както обясних в точки 26—28 по-горе, член 62, параграф 2 от Закона за противодействие на наркоманиите транспонира квалифициран състав на престъпление, свързано с „големи количества наркотици“, предвидено в член 4, параграф 2, буква а) от Рамково решение 2004/757. Следователно ясно е, че тази разпоредба е национално законодателство „което попада в приложното поле на правото на Съюза“: всъщност тя е средството, с което Полша „прилага правото на Съюза“ (в настоящия случай Рамковото решение) по смисъла на член 51, параграф 1 от Хартата.

39. Решението, което Съдът постановява относно тълкуването на член 4, параграф 2, буква а) от Рамково решение 2004/757 в *светлината на Хартата*, (очевидно) ще урежда тълкуването на член 62, параграф 2 от този закон по отношение на лица, които са обвинени в притежаване на „значително количество упойващи или психотропни вещества“ с цел трафик. *В този контекст*

20 Решение от 26 февруари 2013 г., Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, т. 19, 21, 22 и цитираната съдебна практика).

21 Решение от 6 октомври 2016 г., Paoletti и др. (C-218/15, EU:C:2016:748, т. 14).

22 Вж. член 6, параграф 1 ДЕС: „Съюзът зачита правата, свободите и принципите, определени в [Хартата], която има същата юридическа сила като Договорите“.

обаче е безспорно, че държавата членка е длъжна да зачита основните права, гарантирани от Хартата. За изчерпателност ще добавя, че съгласно постоянната съдебна практика Протокол № 30 към Договорите²³ не поставя под въпрос приложимостта на Хартата в Полша, нито цели да освободи Република Полша от задължението да спазва разпоредбите на Хартата²⁴.

40. Трябва да се припомни, че Рамковото решение се отнася само до „по-тежките престъпления в областта на упойващите вещества“²⁵ и така покрива трафика, но не и консумацията за лична облага. В рамките на първата хипотеза обвиняемият е защитен от изискването, че тълкуването, което следва да се даде на квалифицираните състави на престъпленията, свързани с „големи количества наркотици“, *трябва* да съответства на Хартата. Все пак, както видяхме, член 62, параграф 2 от Закона за противодействие на наркоманиите не прави *никакво разграничение* между притежаването за лична употреба и притежаването с цел трафик. Националният законодател *е избрал* да третира двете хипотези по абсолютно еднакъв начин.

41. В този контекст може ли да бъде правилно от правна гледна, че докато член 62, параграф 2 от Закона за противодействие на наркоманиите *трябва* да носи значение, което да съответства на Хартата, когато лица биват обвинени по него за „по-тежките престъпления в областта на упойващите вещества“ (квалифицираните състави на престъпленията в областта на трафика на наркотици), точно същата разпоредба може да носи различен (*ex hypothesi*, несъответстващ на Хартата) смисъл, когато служи за основа за преследване на лице за *по-леко* престъпление, а именно притежаване на *същото количество* наркотици за лична употреба?

42. В крайна сметка се пада на запитващата юрисдикция да отговори на този въпрос както от гледна точка на националното конституционно право, така и на изискванията на ЕКПЧ. Ще се ограничи да изложи само две съображения.

43. На първо място, струва ми се, че такъв резултат би бил едновременно странен и неподходящ. Веднага възникват въпроси относно съгласуваността и пропорционалността на такова третиране в контекста на наказателното право, заедно с въпросите за правната сигурност, ако един и същ правен текст има две коренно различни значения в зависимост от това дали се използва за наказателно преследване на i) притежаване на големи количества наркотици с цел трафик, или ii) притежаване на големи количества наркотици за лична употреба. Що се отнася до мен бих отхвърлила възможността такова разграничение да е юридически правилно.

44. На второ място, ясно е, че Съдът трябва да даде указания на националния съд относно това какво е тълкуването на член 4, параграф 2, буква а) от Рамково решение 2004/757, което е в съответствие с Хартата. Ако не го направи, националният съд не би бил в състояние да реши спора, с който е сезиран.

23 Протокол (№ 30) относно прилагането на Хартата на основните права на Европейския съюз към Полша и към Обединеното кралство. Съгласно член 1, параграф 1 от този протокол „Хартата не разширява възможността на Съда на Европейския съюз или на всеки правораздавателен орган на Полша или Обединеното кралство да прецени дали законовите, подзаконовите и административни разпоредби, практики или действия на Полша или на Обединеното кралство са несъвместими с основните права, свободи и принципи, които се потвърждават в нея“.

24 Решение от 19 ноември 2019 г., А. К. и др. (Независимост на дисциплинарната камара на Върховния съд) (C-585/18, C-624/18 и C-625/18, EU:C:2019:982, т. 85 и цитираната съдебна практика). Вж. също решение от 21 декември 2011 г., N. S. и др. (C-411/10 и C-493/10, EU:C:2011:865, т. 119 и 120).

25 Съображение 4 от Рамковото решение (вж. т. 7 по-горе).

Преюдициалните въпроси

45. Най-добре е четирите преюдициални въпроса да се разгледат заедно. По същество запитващата юрисдикция задава въпроса дали член 4, параграф 2, буква а) от Рамково решение 2004/757/ПВР във връзка с член 2, параграф 1, буква в) от него и принципите на равенство, на недопускане на дискриминация и на законоустановеност на престъпленията и наказанията, установени съответно в членове 20, 21 и 49 от Хартата, трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която не определя квалифициран състав на престъпление, свързано с „големи количества наркотици“ въз основа на обективен критерий (като целта на притежаването на наркотици), а оставя тълкуването на това понятие на индивидуалната преценка на националните съдилища за всеки отделен случай.

Разширяване на наказателната отговорност за квалифициран състав на престъпление, свързано с притежаването на големи количества наркотици, извън обхвата на престъпленията, изброени в Рамково решение 2004/757

46. Член 2, параграф 1, буква в) от Рамково решение 2004/757 се отнася до „притежаването или покупката на наркотици“ с оглед осъществяването на една от (дълъг) списък с дейности, подробно описани в член 2, параграф 1, буква а)²⁶. Член 4, параграф 2, буква а) от Рамковото решение установява квалифициран състав на престъпление, за което „се налага наказание лишаване от свобода най-малко от пет до десет години“, докато престъпленията по член 2, параграф 1, букви а), б) и в) се отнасят до „големи количества наркотици“. Член 2, параграф 2 изключва от приложното поле на Рамковото решение поведение, което попада в приложното поле на член 2, параграф 1, когато е „извършен[о]“ изключително за лична облага на „извършителите“, както е определено в националното законодателство²⁷.

47. Държавите членки обаче имат свободата да третират притежаването на големи количества наркотици, предназначени за лична облага, като квалифициран състав на престъпление. Рамковото решение гласи, че установява „минималните разпоредби относно съставните елементи на наказуемите деяния и прилаганите наказания в областта на трафика на наркотици“²⁸. Следователно по дефиниция държавите членки могат да надхвърлят тези минимални изисквания.

48. Съображение 4 от Рамковото решение обяснява надлежно, че „[и]зключението, което се прави от приложното поле на [Рамково решение 2004/757], за известно поведение, свързано с личната консумация, не е част от насоката на Съвета за начина, по който държавите членки смятат да третират тези други случаи в своето законодателство“. Това съображение отразява законодателната история на Рамковото решение. Европейският парламент изменя предложението за рамково решение, като въвежда посочения член 2, параграф 2, за да отрази принципа на субсидиарност. Той уточнява, че изменението означава, че ако държавите членки искат, те биха могли да санкционират личната облага, но не са длъжни да го правят съгласно Рамковото решение²⁹. Споделям този анализ. Следва, че държавите членки са свободни да инкриминират притежаването на наркотици за лична облага и да определят съставните елементи на това престъпление, както и свързаните с него наказания.

²⁶ А именно „производството, получаването, добиването, подготовката, предлагането, пускането на пазара, разпространението, продажбата, доставянето, независимо при какви условия, дилърството, експедицията, транзитното изпращане, транспортирането или износът на наркотици“.

²⁷ Някои от дейностите, посочени в член 2, параграф 1, буква а), във всеки случай изглеждат несъвместими с притежаване за лична облага (предлагането, пускането на пазара, разпространението, продажбата, доставянето, дилърството, експедицията, транзитното изпращане).

²⁸ Вж. още съображение 3.

²⁹ Доклад на Европейския парламент относно предложението за Рамково решение на Съвета за установяване на минималните разпоредби относно съставните елементи на наказуемите деяния и прилаганите наказания в областта на трафика на наркотици (A5-0095/2004, 23 февруари 2004 г., т. 6).

49. Така стигам до извода, че член 2, параграф 1, буква в) и член 4, параграф 2, буква а) от Рамково решение 2004/757 допускат държавите членки да разширят наказателната отговорност за квалифицирания състав на престъплението притежаване на значителни количества наркотици с цел трафик, както е определена в това рамково решение, до притежаване на наркотици извън обхвата на престъпленията, изброени в Рамковото решение.

Понятието „големи количества наркотици“, съдържащо се в член 4, параграф 2, буква а) от Рамково решение 2004/757, и принципите на равенство, недопускане на дискриминация и законоустановеност на престъпленията и наказанията

50. Допуска ли тълкуването на понятието „големи количества наркотици“, съдържащо се в член 4, параграф 2, буква а) от Рамково решение 2004/757, в светлината на тези принципи положение, при което терминът, транспониращ това понятие в националното право, не е определен от законодателя, а се тълкува за всеки отделен случай от националните съдилища?

51. Рамково решение 2004/757 не определя понятието „големи количества наркотици“, което се съдържа в член 4, параграф 2, буква а) и което представлява едно от квалифициращите обстоятелства, което води до по-тежки наказания за престъпленията, чиито съставни елементи са установени в Рамковото решение.

52. Целта на Рамково решение 2004/757 е да определи минимални правила относно съставните елементи на наказуемите деяния и прилаганите наказания в областта на трафика на наркотици³⁰. По това време рамкови решения се използваха за сближаване на законите и разпоредбите на държавите членки в тези области на правото. Такива решения са обвързващи за държавите членки по отношение на постигането на даден резултат, но оставят на националните органи свобода по отношение на формата и средствата³¹.

53. Така Рамково решение 2004/757 се ограничава до това да наложи на държавите членки минимално задължение за въвеждане в тяхното наказателно право на квалифициращо обстоятелство, като изборът на формата и средствата е оставен на тяхната преценка. Държавите членки също трябва да осигурят, че наказанията за такива престъпления са ефективни, съразмерни и възпиращи³². Съображение 9 допълнително ги окуражава да осигурят ефективността на полаганите усилия в борбата срещу трафика на наркотици.

54. Изложените пред Съда обстоятелства в рамките на настоящото производство не му помагат много за определянето на „големи количества наркотици“, които са от естество да доведат до извършено престъпление, предвидено в член 4, параграф 2, буква а) от Рамковото решение. С известна съдържаност предлагам следните съображения като насоки за обличането на това понятие с някакво осезаемо значение.

55. Първо, „голямо количество“ може отчасти да бъде разпознато чрез противоположното: малкото количество наркотици, което най-вероятно би задоволило личните нужди на притежаващия ги. Доставка, която би била достатъчна за един човек най-много няколко седмици, не е „голямо количество“. Обратно, количествата, които биха били достатъчни за един пристрастен за една година, са „големи количества“ и могат да сочат на реалната възможност наркотиците да не са за лична употреба, а да са предназначени за търговия.

³⁰ Член 31, параграф 1, буква д) от Договора за Европейския съюз предоставя правно основание за установяването на минимални правила в някои области на наказателното право, включително трафика на наркотични вещества. Вж. също съображение 3 от Рамково решение 2004/757/ПВР.

³¹ Член 34, параграф 2, буква б) от Договора за Европейския съюз. Вж. също решение от 8 ноември 2016 г., Огнянов (C-554/14, EU:C:2016:835, т. 56).

³² Член 4, параграф 1 от Рамково решение 2004/757.

56. Второ, струва ми се убедително да се заключи, че са налице „големи количества наркотици“, когато намерените наркотици включват *или* множество различни наркотици, всеки от които присъства в умерени количества, *или* много значително количество от един наркотик. И отново, и двата феномена по-скоро сочат на притежаване с цел трафик, а не за лична употреба.

57. Трето, считам, че понятието „количество“ се измерва повече по отношение на „дозата“, необходима за единично „упойване“ с един конкретен наркотик, отколкото по отношение на тегло. Различните наркотици предизвикват различни психотропни ефекти. Лицата, които имат необходимия технически опит в борбата с трафика на наркотици, ще могат да формулират убедителни насоки за това какво означава „доза“ за наркотици в обща употреба, и да разширят тези насоки в зависимост и когато (уви) бъдат разработени нови наркотици. Понятието какво представлява „голямо количество“, тогава ще бъде сравнимо (между различни видове наркотици), когато е посочено по отношение на броя на *дозите*, но може да предполага различни количества от всеки наркотик, когато се измерва по отношение на *тегло*.

58. В този контекст държавите членки имат широка свобода на преценка по отношение на точните данни, които използват в подкрепа на понятието „големи количества наркотици“ на тяхна територия. При все това те трябва да гарантират, че прилагането на наказателното право е разумно предвидимо³³ и е осигурена ефективността на Рамковото решение.

59. Запитващата юрисдикция отбелязва, че в резултат на свободата на преценка, с която разполагат държавите членки при транспонирането на понятието „големи количества наркотици“, могат да се прилагат различни режими съгласно наказателното законодателство на различни държави членки. Освен това липсата на точност на разглежданото тук национално правило може да доведе до това лица, които извършват престъпления при подобни факти, да бъдат подложени на различно третиране³⁴.

60. Що се отнася до първия поставен от запитващата юрисдикция проблем, Рамково решение 2004/757 няма за цел да хармонизира напълно разпоредбите, които се прилагат по отношение на съставните елементи на престъпленията и на наказанията в обхванатата от него област. От това следва, че различията между националните мерки за транспониране не могат да се считат за нарушение на принципа на равенство и на недопускане на дискриминация³⁵.

61. Що се отнася до втория въпрос, според постоянната съдебна практика принципите на равенство и недопускане на дискриминация изискват да не се третират по различен начин сходни положения и да не се третират еднакво различни положения, освен ако такова третиране не е обективно обосновано³⁶.

62. В конкретния случай от представената пред Съда информация не следва, че Законът за противодействие на наркоманиите третира по различен начин сходни положения. Нито пък фактът, че националните юрисдикции разполагат с известна свобода на преценка при тълкуването на националното право, сам по себе си представлява нарушение на тези принципи.

³³ Вж. точка 66 и сл. по-долу.

³⁴ Припомням, че наказанието за незаконно притежаване на наркотици по силата на член 62, параграф 1 от Закона за противодействие на наркоманиите е „лишаване от свобода до три години“, при положение че съгласно член 62, параграф 2 от този закон участието на „значително количество упойващи или психотропни вещества“ е наказуемо с „лишаване от свобода от една до десет години“ (вж. т. 10 по-горе).

³⁵ Вж. в този смисъл решение от 3 май 2007 г., *Advocaten voor de Wereld* (C-303/05, EU:C:2007:261, т. 59).

³⁶ Решения от 6 октомври 2009 г., *Wolzenburg* (C-123/08, EU:C:2009:616, т. 63) и от 3 май 2007 година, *Advocaten voor de Wereld* (C-303/05, EU:C:2007:261, т. 56).

63. Положението, както е представено от запитващата юрисдикция, трябва обаче да се разглежда през призмата на принципа на законоустановеност на престъпленията и наказанията, предвиден в член 49 от Хартата. Хартата се прилага, тъй като една и съща разпоредба от националното право (член 62, параграф 2 от Закона за противодействие на наркоманиите) транспонира член 4, параграф 2, буква а) от Рамковото решение и *също така* се прилага към положения (притежаване за лична употреба), които не попадат в неговото приложно поле (вж. т. 36 и сл.).

64. Запитващата юрисдикция изразява съмнения относно съвместимостта с този принцип на положение, при което националното право не определя понятието „значително количество наркотици“, а съдебната практика не във всеки случай тълкува по един и същ начин това понятие.

65. В писменото си становище полското правителство потвърждава, че националното право не определя понятието „значително количество наркотици“. Полското правителство изтъква, че това позволява на съдилищата да разгледат релевантните обстоятелства във всеки конкретен случай, което е от основно значение за преценката на въпроса дали става въпрос за „значително количество наркотици“. Когато правят това, националните юрисдикции трябва да прилагат принципите, произтичащи от съдебната практика на Sąd Najwyższy (Върховен съд, Полша). В съдебното заседание полското правителство посочва практика на този съд от 23 септември 2009 г., която предвижда определени насоки за оценка на обстоятелствата в конкретен случай, свързани със „значително количество наркотици“.

66. Принципът на законоустановеност на престъпленията и наказанията, както и следващите го изисквания за предвидимост, точност и недопускане на обратно действие са от първостепенно значение както в правния ред на Съюза, така и в националните правни системи. Този принцип е закрепен в член 49 от Хартата, но е част и от общите за държавите членки конституционни традиции³⁷.

67. Съгласно член 52, параграф 3 от Хартата гарантираното в член 49 право има същия смисъл и обхват, както правото, гарантирано от ЕКПЧ, включително практиката на Европейския съд по правата на човека (наричан по-нататък „Съдът в Страсбург“)³⁸.

68. По силата на принципа на законоустановеност на престъпленията и наказанията наказателноправните разпоредби трябва да зачитат определени изисквания за достъпност и предвидимост, що се отнася както до установяването на престъплението, така и до определянето на наказанието³⁹.

69. Изискването за точност на приложимия закон, което е присъщо на посочения принцип, предполага, че законът ясно определя престъпленията и наказанията, които се налагат за тях. Това условие е изпълнено, когато правният субект може да установи от формулировката на съответната разпоредба и при необходимост с помощта на даденото от съда тълкуване кои действия и бездействия ангажират наказателната му отговорност⁴⁰.

70. Съдът в Страсбург уточнява, че „[в]следствие на принципа, че законите трябва да имат общо приложение, текстът на законите не винаги е точен. Това означава, че много закони са неизбежно свързани с термини, които в по-голяма или по-малка степен са неясни и тяхното тълкуване и приложение зависят от практиката. Следователно във всяка законодателна система, колкото и ясно да е изготвена дадена правна разпоредба, включително и наказателноправна

37 Решение от 5 декември 2017 г., M.A.S. и M.B. (C-42/17, EU:C:2017:936, т. 51—53 и цитираната съдебна практика).

38 Във връзка с това вж. също Разяснения относно Хартата на основните права (ОВ С 303, 2007 г., стр. 17).

39 Решение от 5 декември 2017 г., M.A.S. и M.B. (C-42/17, EU:C:2017:936, т. 55 и цитираната съдебна практика).

40 Решение от 5 декември 2017 г., M.A.S. и M.B. (C-42/17, EU:C:2017:936, т. 56 и цитираната съдебна практика).

разпоредба, съществува неизбежен елемент на съдебно тълкуване. Винаги ще има нужда от изясняване на съмнителни точки и от адаптиране към променящите се обстоятелства. Макар че сигурността е много желателна, тя може да внесе във влака си прекомерна твърдост и законът трябва да може да бъде в крак с променящите се обстоятелства. Законът все пак може да удовлетвори изискването за „предвидимост“, когато засегнатото лице е задължено да потърси подходящи правни съвети, за да прецени до степен, която е разумна с оглед обстоятелствата, последиците, до които може да доведе дадено действие“⁴¹. Освен това „нивото на прецизност, изисквано от националното законодателство — което в никакъв случай не може да предвиди всяка евентуална ситуация — зависи до голяма степен от съдържанието на въпросния инструмент, областта, която е предназначена да покрие, и състоянието на онези, към които е адресирано“⁴².

71. В това отношение практиката на Съда счита, че принципът на законоустановеност на престъпленията и наказанията „не може да се тълкува като забраняващ постепенното изясняване на нормите относно наказателната отговорност чрез тълкуванията от съдебната практика, стига тези тълкувания да са достатъчно предвидими“⁴³.

72. От посочената по-горе съдебна практика следва, че принципът на законоустановеност на престъпленията и наказанията изисква: i) законът да определя ясно нарушенията и наказанията, налагани за тях; ii) трябва да е достъпен и предвидим; iii) фактът, че някои разпоредби изискват тълкуване от страна на Съда, да не води автоматично до това, че тези изисквания не са изпълнени (включително по наказателноправни въпроси); iv) нивото на точност, изисквано от вътрешното законодателство, да зависи до голяма степен от естеството и контекста на такова законодателство; v) да следва, че макар например естеството на конституционните разпоредби да оправдава по-ниско ниво на точност⁴⁴, наказателното право, което често води до сериозни наказания лишаване от свобода, изисква по-висока степен на прецизност; vi) да е разрешено постепенно изясняване на правилата относно наказателна отговорност чрез тълкувания в съдебната практика, при условие че тези тълкувания са разумно предвидими; vii) засегнатото лице трябва да бъде в състояние да прецени (с подходящ правен съвет до степен, която е разумна при конкретните обстоятелства) последиците, до които може да доведе дадено действие и какви действия или бездействия ще ангажират неговата наказателна отговорност.

73. Според мен това последно предложение обхваща и оценката на степента на потенциална наказателна отговорност на дадено лице, и по-специално дали ще се счита, че са налице отегчаващи обстоятелства, които могат да доведат до по-тежки наказания, както и тежестта на тези наказания.

74. Националната юрисдикция е тази, която трябва да се увери, че положението, което описва, в което понятието „значително количество наркотици“ не е дефинирано в Закона за противодействие на наркоманиите, а се тълкува от съдилищата за всеки отделен случай, позволява на правния субект да разбере кои действия и бездействия биха могли да ангажират наказателната му отговорност и какъв е обхватът на тази отговорност.

75. Йерархията, връзките и взаимодействието между различните инстанции на юрисдикции се определят от правния ред на всяка държава членка. В този контекст и с известна несигурност предлагам следните общи бележки като насоки за запитващата юрисдикция при предприемането на това упражнение.

41 ЕСПЧ, 15 юли 2014 г., Ashlarba/Грузия (СЕ:ЕCHR:2014:0715JUD004555408, § 34).

42 ЕСПЧ, 15 януари 2009 г., Association of Citizens Radko & Paunkovski/Бивша югославска република Македония (СЕ:ЕCHR:2009:0115JUD007465101, § 54).

43 Решение от 28 март 2017 г., Rosneft (C-72/15, EU:C:2017:236, т. 167).

44 ЕСПЧ, 20 май 1999 г., Rekvényi/Унгария (СЕ:ЕCHR:1999:0520JUD002539094, § 34).

76. От доказателствата, представени пред Съда от запитващата юрисдикция, е видно, че националната съдебна практика за периода от 1997 г. (т.е. преди приемането на Рамковото решение и на Закона за противодействие на наркоманиите) до 2012 г. прилага количествен критерий за определяне на „значително количество наркотици“, свързан с броя на лицата, за които въпросното количество наркотици може да осигури единично „упойване“. Според запитващата юрисдикция обаче използваният референтен брой варира⁴⁵. Националните съдилища допълват тези правила с допълнителни критерии⁴⁶.

77. Полското правителство изтъква ролята на висшестоящите съдилища за гарантиране еднаквото прилагане на наказателния закон. То насочва вниманието на Съда към постоянната съдебна практика на Sąd Najwyższy (Върховен съд) (от 2006 г. до 2018 г.), която определя „значително количество наркотици“ с оглед само на един количествен критерий: количество, което отговаря едновременно на нуждите на поне няколко десетки зависими. Освен това той се позовава и на някои допълнителни или субсидиарни критерии като масата на продукта, неговия вид („лек“ или „тежък“), както и дали е предназначен за лична употреба. Sąd Najwyższy (Върховен съд), в решението си от 23 септември 2009 г., също посочва, че „опитът на Sąd Najwyższy (Върховен съд) да създаде почти правно определение [на това понятие], е равносilen на неразрешено упражняване на правомощието на законодателя“ и че „никой модел, [който] се създава от Sąd Najwyższy (Върховен съд), не може да обхваща всички евентуални бъдещи положения, като се отчита актуалната скорост на технологичния напредък (и производството на нови синтетични наркотици, още по-опасни за живота и здравето на хората, способни да генерират желания ефект чрез все по-малки количества)“.

78. Прогресивното развитие на наказателното право чрез съдебно законотворчество е добре утвърдена и необходима част от европейската правна традиция⁴⁷. Това е особено вярно, когато става въпрос за оценка на обстоятелствата, свързани с вещества като наркотици. Естеството, разнообразието, ефектите и присъщите свойства на различните видове наркотици затрудняват установяването на определение тип „един размер за всички“ за това, което представлява „големи количества“ от тези вещества. Както констатира Съдът в Страсбург, „необходимостта да се избягва прекомерната твърдост и да се върви в крак с променящите се обстоятелства, означава, че много от законите неизбежно са свързани с термини, които в по-голяма или по-малка степен са неясни. Тълкуването и прилагането на такива актове зависи от практиката“⁴⁸.

79. При все това ситуация, при която съществуващата съдебна практика на по-долните съдилища не позволява дадено лице да разбере дали притежаването на наркотици, достатъчни за единично наркотично упойване на няколко десетки лица, е достатъчно, за да представлява квалифициран състав на престъпление или дали само държането на количества, достатъчни за няколко стотици (или наистина хиляди) лица, представлява престъпление, според мен не би удовлетворила критерия за предвидимост. Тя би надхвърлила нивото на гъвкавост, необходимо за избягване на прекомерната твърдост и за съответствие с променящите се обстоятелства. Ако фактите са такива, каквито са представени от запитващата юрисдикция в нейното определение, не ми се струва хармонизираният критерий, за който се твърди, че е установен от съдебната практика на Sąd Najwyższy (Върховен съд), да води до разумно предвидимо прилагане на наказателния закон. Sąd Najwyższy (Върховен съд) също така е изразил нежеланието си да дефинира понятието „значително количество наркотици“ по-всеобхватно, тъй като счита това

45 Всъщност посочените на Съда цифрови данни варират от „поне няколко десетки лица“ до „няколко стотин“, „няколко десетки хиляди“ или „2000 порции“.

46 Например количество наркотици, което би могло да задоволи нуждите на поне няколко десетки зависими или да се установи дали изобщо е възможно да се вземе количеството от намереното наркотично вещество и дали, като се има предвид вида наркотик, може да предизвика наркотично опиянение.

47 ЕСПЧ, 21 октомври 2013 г., Del Río Prada/Испания (СЕ:ЕCHR:2013:1021JUD004275009, § 93).

48 ЕСПЧ, 17 февруари 2004 г., Maestri/Italy (СЕ:ЕCHR:2004:0217JUD003974898, § 26).

за узурпиране на ролята на законодателната власт⁴⁹. При тези обстоятелства необоснованото тълкуване за всеки конкретен случай от националните съдилища на отегчаващото обстоятелство за това какво представлява „значително количество“ наркотици, не е съвместимо с принципа на законоустановеност на престъпленията и наказанията.

80. От това стигам до извода, че тълкуването на член 4, параграф 2, буква а) от Рамково решение 2004/757 от гледна точка на принципите на равенство, на недопускане на дискриминация и на законоустановеност на престъплението и наказанието допуска в националното право понятието „големи количества наркотици“ да не е дефинирано от законодателя, а да се изяснява чрез тълкуване в съдебната практика. Това тълкуване обаче трябва да позволи на заинтересованото лице да прецени наличието и обхвата на наказателната му отговорност, когато се установи, че притежава определено количество наркотици. Тълкуване във всеки отделен случай на това понятие от националните юрисдикции въз основа на критерий, който не предоставя разумна степен на предвидимост и сигурност, не е съвместимо с принципа на законоустановеност на престъпленията и наказанията, уреден в член 49 от Хартата. Националната юрисдикция е тази, която трябва да определи дали това в действителност е положението, което е установено в нейния национален правен ред.

Заключение

81. С оглед на всички изложени по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от Sąd Rejonowy w Słupsku — XIV Wydział Karny (Районен съд Слупск, XIV наказателно отделение, Полша), както следва:

- Член 2, параграф 1, буква в) и параграф 2 и член 4, параграф 2, буква а) от Рамково решение 2004/757/ПВР от 25 октомври 2004 година за установяване на минималните разпоредби относно съставните елементи на наказуемите деяния и прилаганите наказания в областта на трафика на наркотици допускат държавите членки да разширяват наказателната отговорност за квалифицирани състави на престъпление, свързано с притежаването на големи количества наркотици с цел трафик, така както е дефинирано от него, до притежаване на наркотични вещества извън обхвата на престъпленията, изброени в това рамково решение.
- Тълкуването на член 4, параграф 2, буква а) от Рамково решение 2004/757 в светлината на принципите на равенство, недискриминация и законоустановеност на престъпленията и наказанията не е пречка понятието „големи количества наркотици“ в националното право да не е дефинирано от законодателя, а да е изяснено чрез тълкуване в съдебната практика. Това тълкуване обаче трябва да позволява на заинтересованото лице да прецени наличието и обхвата на наказателната му отговорност, когато се установи, че притежава определено количество наркотици. Тълкуване във всеки отделен случай на това понятие от националните юрисдикции въз основа на критерий, който не предоставя разумна степен на предвидимост и сигурност, не е съвместимо с принципа на законоустановеност на престъпленията и наказанията, уреден в член 49 от Хартата на основните права на Европейския съюз. Националната юрисдикция е тази, която трябва да определи дали това в действителност е положението, което е установено в нейния национален правен ред.

⁴⁹ Вж. точка 77 по-горе.